

Szaktánk történetét kutatva...

Aligha lehet véletlen, hogy számos térképészünk nagy kedvvel űzte, és sokan ma is űzik szaktánk történetének, e történet többkevesebb fejezetének a kutatását. Bizonytal nem tévedek nagyot, ha úgy vélem, ennek egyik okát, forrását magának e különleges, a művészettel ma is rokon térképi képszerkesztés, képalkotás természetében találjuk fel, ami számos szakterületen való jártasságot igénylő, s így sokoldalúságra bíztaó szemléletet kíván művelőitől.

E történet, amely több évezred kimeríthetetlenül sokszínű és változatos eseményeivel, alkotóival és fennmaradt dokumentumaival foglalkozik, lehetőséget ad arra, ha erre művelőjében hajlam, tehetség és szándék is kapcsolódik, hogy az emberi művelődéstörténet, aligha túlzás, egyik legszebb fejezetének, az emberi kultúra kibontakozásának, s ami ehhez szorosán kapcsolódik, Földünk, természetes környezetünk megismerésének és az így feltárt ismeretek terjesztésének alkotó munkása legyen.

Különösen szerencsés lehetőség ez térképkészítők számára, hisz adódik-e ily könnyen, ily közvetlenül korunk más területein tevékenykedői számára, hogy szaktánjuk létrejöttének megismerésébe bekapcsolódhassanak, annak fejlődését megismerjék, a fejlődés kisebb-nagyobb rejtélyei iránti kíváncsiságukat kielégítsék, s akár a személyes érintettség fokán, kíséreljék meg megérteni és tisztelni saját mindennapi tevékenységüktől sok esetben igencsak eltérő egykor volt elődeik életét és teljesítményeit.

Legyen az bár az egyetemes térképtörténet kronológiája, a föld- és éggömbök készítésének lebilincselő története, vagy akár a honi szakma századaiban történtek kutatása, mind-mind haszonnal járulnak hozzá szakmánk művelői és minden más érdeklődő ismereteihez, de még inkább saját magának, a térképkészítőnek szakmai és bizonytalansági biztonsága erősödéséhez.

A kartográfia múltjának, a térképtörténetnek a kutatása így lesz, így lehet a magas fokon művelt szakmai pálya méltó része, s talán megkoronázása. Hiszen nemcsak távlatot ad, szakmait és általános műveltségbenit, az időbeli kitekintés nyújtotta ismeretek által, de a szinte személyes ismeretség és párbeszéd lehetőségét is felkínálja, akár a messzi korokban és világokban élt egykori térképalkotókkal.

Ilyen, párbeszédre alkalmas sorok pedig a kutatás közben gyakran adódnak, legyenek azok akár a „geográfusok fejedelmének” Ptolemaiosznak híres művét, a *Geographiá*-t bevezető sorai, mely szerint „a geográfia az egész ismert világ képi ábrázolása, mindazon jelenségekkel együtt, amelyek benne foglaltatnak”, vagy akár a modern kartográfia 16. századi irányadó személyiségének, Gerard Mercatornak a gondolatai, aki híres *Atlas*-át a „kozmozgráfiai elméletek a világ felépítményéről és a teremtett dolgokról” címmel bocsátotta egykoron útjára, vagy éppen a kortársnak, Abraham Orteliusnak a *Theatrum orbis terrarum*ának az egykori olvasókhöz, használókhöz írt szavai: „Mindenekelőtt az egész földkerekség térképét helyezzük szeméid elé”, vagy akár a honi szakma egyik legnagyobb alakjának, Mikoviny Sámuelnek egy már egészen más korszak levegőjét és gondolkodásmódját képviselő sorai, melyben a számára már eltűnő félben lévő korszak műveiről véleményt alkotva ekképpen írt: „A térképek első

fajtájába azokat soroljuk, melyek nélkülöznek minden személyes tapasztalatokat, midőn csupán mások elbeszélése, leírása, vagy képzelődése, avagy éppen a szerző saját kitalálásai alapján készültek.”

A történeti vizsgálódás nemcsak a szakma művelésének adhat, az egykor volt módszerek, szempontok, célok és törekvések megismerése által biztosabb alapokat, de talán nem tévedek nagyot, ha úgy vélem, a személyiség legmélyebb forrásokból fakadó törekvéseinek és hajlamainak is termékeny talajt, terepet biztosít, amiként egy életen át tartó izgalmas vállalkozás lehetőségét is felkínálja művelőjének.

Megismerni talán valóban az első, a tisztelni, másokat megérteni oly alapvető emberi értékek felé tett lépés, amiben, úgy gondolom, Tanár úr is egyetért velem, tisztelettel és jó egészséget kívánva

Danku György